

Landstingsstyrelsen

Yttrande över meddelandet "En europeisk strategi för miljö och hälsa" KOM (2003) 338 slutlig**Ärendet**

Regeringen har givits möjlighet att till EU-kommissionen lämna synpunkter på kommissionens meddelande "En europeisk strategi för miljö och hälsa". Syftet med strategin är att minska de miljörelaterade hälsoeffekterna, särskilt hos barn. Miljödepartementet har inbjudit Stockholms läns landsting att lämna synpunkter.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att överlämna detta tjänsteutlåtande till Miljödepartementet som svar på remissen.

Förvaltningens synpunkter**Övergripande synpunkter**

SLL är huvudman för den offentligt finansierade hälso- och sjukvården i Stockholms-regionen. I inledningen till SLLs miljöpolicy framhålls att "Landstingets verksamheter ska utformas så att miljöpåverkan blir ringa och ohälsa förebyggs".

Den offentliga sjukvården skall på ett optimalt sätt balansera medborgarnas krav på ett måttfull utveckling av vårdkostnaderna mot ökade medicinska och tekniska möjligheter att lindra och bota sjukdom hos en allt mer välinformerad och faktakrävande, men också äldre och därmed mer vårdkrävande patientpopulation. Denna svåra balansgång är ej unik för Sverige, utan återfinns i olika former i de flesta västländer.

Därför är varje åtgärd som kan minska vårdbehov och därmed vårdkostnader inte bara humanitärt angelägen utan också av potentiellt stor samhällsekonomisk betydelse. Ett samhälle är inte hållbart om man tvingas använda en betydande del

av skattemedlen för att lindra sjukdom som uppstår när samma samhälle tillåter utsläpp av föroreningar eller andra miljöstörande processer. Strategidokumentet är därför välkommet ur såväl humanitär som samhällsekonomisk synvinkel.

Den systematiska strukturen i strategin är lovvärd. Att bygga upp strategin kring begreppet *SCALE (Science, Children, Awareness, Legal Instruments, Evaluation)* är inte bara fyndigt utan också funktionellt. I strategin görs också ganska fylliga beskrivningar av hur man avser att driva innebörden av strategibegreppen *Science, Children* och *Evaluation* under åren 2006-2010. Däremot är beskrivningen av hur man vill utveckla begreppen *Awareness* och *Legal Instruments* mer summarisk. SLL anser att detta skulle kunna utvecklas.

Ett ökat medvetande (awareness) hos myndigheter och allmänhet torde vara en förutsättning för att förebyggande eller korrekativa åtgärder skall kunna genomföras. Det finns fortfarande människor som inte vet att det är farligt att röka, det finns ännu fler som ej känner till konsekvenserna av passiv rökning. Det är få människor som vet något om hälsokonsekvenserna av tungmetallintag. Det finns ingen som vet vilka långsiktiga hälsokonsekvenser ett livslångt ofrivilligt och omedvetet intag av läkemedel via dricksvattnet innebär. Likväl är aktiv och passiv rökning, liksom ofrivilligt intag av tungmetaller och läkemedel utbrett förekommande i hela gemenskapen. En närmare beskrivning av hur kommissionen vill använda de inhämtade kunskaperna i folkhälsoupplysande syfte vore därför önskvärd i strategidokumentet.

En utökad lagstiftning (legal instruments) anges som huvudinstrument för att minska förorening av vatten, mark och luft och för att motverka andra miljöstörande processer. En sådan lagstiftning kan förväntas möta motstånd från dem som förorsakar eller på annat sätt är ansvariga för miljöstöringen. En stark lobbying från den europeiska kemikalieindustrin tvingade kommissionen att sänka ambitionsnivån i förslaget till nytt kemikaliedirektiv (REACH). Liknande motaktioner kan möta framtida direktivförslag inom detta område. För att nå framgång med strategin bör kommissionen i sitt interna arbete prioritera miljö- och hälsofrågor högre än hitintills. Strategidokumentet skulle också vinna på att definiera de ekonomiska och andra resurser som krävs för att en skarp lagstiftning skall accepteras av de parter som kan åsamkas ekonomiska konsekvenser av dess genomförande

Som en avslutande övergripande synpunkt vill SLL också framföra att strategins genomförande är relativt utdragen tidsmässigt. Att ägna huvuddelen av perioden 2004-2010 till kunskapsinsamling och finslipning av strategin, och att i de tre pilotprojekten rörande dioxiner och PCB, tungmetaller, resp. endokrinstörande

ämnen, inte tillvarata möjligheten till intervention av förebyggande eller terapeutisk art förefaller försiktigt i överkant. Dessa pilotprojekt borde kunna ges en mer offensiv inriktning.

Detaljerade synpunkter.

De mål som anges för strategin på sid 5 är "att

- minska sjukdomsburden orsakad av miljöfaktorer i EU,
- kartlägga och förebygga nya hälsohot från miljöfaktorer, och
- stärka EU:s förmåga till beslutsfattande på detta område".

Det första av dessa mål (första punktsatsen) skulle vinna på att precisera hur mycket sjukdomsburden skall minska eller vad den skall minskas i relation till (referenspunkt saknas).

I EU:s sjätte miljöhandlingsprogram har kommissionen åtagit sig "*att uppnå en miljö där nivåerna av föroreningar inte leder till skadliga effekter på människors hälsa och miljön*". SLL föreslår att detta åtagande får ersätta den första punktsatsen i strategimålen.

Det andra delmålet (andra punktsatsen) är bra.

Det tredje delmålet (tredje punktsatsen) beskriver en teknikalitet som erfordras för att nå de första två delmålen. SLL anser att strategin skulle vinna på att det tredje delmålet i stället inarbetas i genomförande-beskrivningen

SLL anser att strategin i högre utsträckning skulle kunna inriktas på den enskilda individens ansvar. En stark samhällsstruktur, vittgående lagstiftning och ingående kunskaper hos samhällsapparaten är nödvändiga men inte tillräckliga förutsättningar för att miljörelaterad sjukdom skall kunna förebyggas. Varje individ måste ges tillräckliga kunskaper för att kunna ta ett personligt ansvar för sin hälsa. Detta ansvar borde betonas tydligare i strategidokumentet.

SLL saknar helt och hållet överväganden eller kommentarer kring miljöeffekterna av läkemedel i strategidokumentet. Läkemedel utsöndras från användaren via urinen och når avloppsreningsverken, från vilka de till stor del släpps ut i sjöar, hav och floder. Problemet är otillräckligt kartlagt, men det är känt att

- dricksvattnet på flera håll i Centraleuropa innehåller flera olika typer av läkemedel,
- den okritiska användningen av antibiotika inom sjukvård och lantbruk i flera europeiska länder resulterat i omfattande resistens hos många sjukdomsframkallande bakterier,
- vetenskapliga studier av vilka hälsoeffekter som livslång exponering för

läkemedel i dricksvatten medför saknas helt,

- EU-kommissionen vill inte acceptera att risk för miljön ingår som en del av riskbedömningen vid godkännande av nya läkemedel,
- miljöeffekter av läkemedel är undantagna från bedömning i den nya kemikaliestrategin (REACH).

SLL anser att strategidokumentet skulle vinna på att införliva förslag till hur kommissionen avser att hantera de miljö- och hälsomässiga konsekvenserna av läkemedelsutsläpp till grund- och dricksvatten. Utan en genomtänkt strategi på detta område kan ohälsa på grund av kronisk läkemedelstillförsel bli ett svärbemästrat framtidsscenario.

Sören Olofsson
Landstingsdirektör